

Шапенко Л. О., асистент,
Хомченко О. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПОНЯТТЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ В СУСПІЛЬНО-ПРАВОВОМУ ЖИТТІ

Сучасний розвиток України як демократичної, правової та соціальної держави неможливий без існування партнерських стосунків та якісної взаємодії суб'єктів громадянського суспільства та держави в особі органів публічної адміністрації. Виходячи з цих позицій 26 лютого 2016 року Указом Президента затверджена Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, яка спрямована на реалізацію принципів, пріоритетів, завдань державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства та визначає концептуальні, взаємодоповнючі напрями діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування щодо забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі, громадської ініціативи та самоорганізації [1].

Затвердження цієї стратегії свідчить про значущість діяльності індивідів у публічній сфері, які згідно Закону України «Про громадські об'єднання» (далі – Закон), можуть утворювати об'єднання різних організаційно-правових форм, зокрема громадські організації, задля взаємодії зі структурами держави з метою реалізації власних та суспільних інтересів. Специфікою громадських організацій є те, що утворюються вони в межах громадянського суспільства, а реалізують свої функції в межах правової держави, беручи участь в адміністративно-політичному та соціально-культурному житті суспільства.

Відповідно до Закону громадська організація є громадським об'єднанням, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Бути засновниками та мати членство в громадській організації можуть громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та досягли 18 років, а молодіжної і дитячої громадської організації – 14 років [2]. Варто зазначити, що право на громадські об'єднання є невід'ємним правом людини і громадянина, проголошене Загальною декларацією прав людини 1948 року та закріплене у Конституції України 1996 року.

Спираючись на дослідження науковців, можна виділити наступні ознаки громадських організацій: 1) є недержавними організаціями; 2) створюються на добровільній основі; 3) є неприбутковими

організаціями; 4) членів організації завжди об'єднує спільна мета; 5) добровільний характер створення та участі в організації; 6) законний порядок діяльності [3, с. 194-196]. Перелічені ознаки свідчать про добровільний, незалежний та неприбутковий характер діяльності громадських організацій, членів (учасників) яких об'єднує спільна мета. При цьому функціонування цих організацій повинне відбуватися в межах, визначених законодавством.

Громадські організації наділені різноманітними функціями, які можна поділити на дві групи: функції, які громадські організації виконують відносно системи влади в державі та функції, які виконуються щодо інтересів членів цих організацій. У першій групі можна виокремити дві основні функції: опозиційну і творчу, що тісно взаємопов'язані. Діяльність громадських організацій утримує сучасні демократичні держави від надмірної централізації, відіграє вирішальну роль у тому, щоб держава поставала як оптимальна організація життєдіяльності суспільства. Із другої групи функцій, які виконуються громадськими організаціями щодо своїх членів, можна виокремити захисну й допоміжну. Адже, громадські організації захищають своїх членів від державних структур. Це особливо важливо тоді, коли законодавчий демократичний процес перебуває у стадії формування і коли існує негативна традиція невиконання законів і нешанобливого ставлення до особистості в державних структурах. Допоміжна функція виявляється в наданні громадськими організаціями через власні структури можливості своїм членам вирішувати особисті проблеми [4, с. 218].

Аналізуючи нормативно-правові акти, слід вказати, що громадські організації у своїй діяльності можуть використовувати як юридичні, так і неюридичні засоби захисту. Останні навіть домінують над першими. Так, юридичними засобами члени громадських організацій користуються для захисту прав та основних свобод людини, зокрема представляючи її інтереси в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, громадських організаціях, міжнародних правозахисних організаціях тощо; надаючи юридичну допомогу при підготовці документації (позовів, скарг, звернень тощо); консультуючи з правових питань. До неюридичних засобів впливу можна віднести: створення центрів з прав людини; здійснення моніторингу та оприлюднення фактів порушення прав; організацію рухів протесту з метою захисту прав; організацію науково-практичних конференцій, семінарів, наукових досліджень, змістом яких є питання захисту прав; проведення експертизи законодавства та формулювання пропозицій щодо його удосконалення; здійснення правового просвітництва, а також громадського контролю за якістю надання послуг тощо [5, с. 14].

Вищезазначене свідчить, що саме громадські організації надають можливість суспільству нормально функціонувати і розвиватися. У

громадянському суспільстві, яке знаходиться на шляху формування, особливого значення набувають стосунки між державою і громадськими організаціями. Раніше в нашій країні вони мали односторонній характер і проявлялися у всебічному контролі громадських організацій з боку державних структур. Нині ж ці стосунки зазнали якісних змін та передбачають партнерську взаємодію. В цілому, громадські організації на сучасному етапі суспільно-політичного та правового розвитку України слугують своєрідною сполучною ланкою між політичним і громадським життям, яка виконує стабілізуючу та інтегративну роль у суспільстві.

Література

1. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26.02.2016 р. № 68/2016. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
2. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс]: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
3. Меркулова К. О. Поняття «громадська організація»: теоретико-правовий аспект / К. О. Меркулова // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1(56). – С. 192-197.
4. Юрій М. Ф. Політологія: підруч. / М. Ф. Юрій. – К.: Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.
5. Мельничук О. Ф. Роль громадських організацій у здійсненні захисту права людини на освіту / О. Ф. Мельничук // Адвокат. – 2011. – № 9 (132). – С. 13-16.

УДК 346.52:346.2 (043.2)

Александров М. Р., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Тимкович І. І., старший викладач

ДЕРЖАВНІ (ПУБЛІЧНІ) ЗАКУПІВЛІ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СВІТУ

За сучасних умов розвитку ринкової економіки механізм державних закупівель має важливе не лише економічне значення, але й пов'язаний з вирішенням правових, процедурних та організаційних питань. Як слушно зауважує Петруненко Я. В., конкурентоспроможна система закупівель є частиною ринкової економіки і розвивається разом з нею. А належне правове регулювання ринку державних закупівель стимулює економічний розвиток країни й активізує розвиток господарських структур, які таким чином мають гарантований ринок збуту продукції. Від рівня розвитку